

Vluchtweg

Van Jet van Vuuren verscheen eveneens
bij Ambo|Anthos *uitgevers*

Gifspoor

Meld je aan voor onze nieuwsbrief om op de hoogte te blijven van
de nieuwste boeken van Ambo|Anthos *uitgevers* via
www.amboanthos.nl/nieuwsbrief.

Jet van Vuuren

Vluchtweg

Ambo|Anthos
Amsterdam

ISBN 978 90 263 5235 5

© 2021 Jet van Vuuren

Omslagontwerp Studio Jan de Boer

Omslagillustratie © Trevillion Images Limited

Foto auteur © Ruud Pos

Verspreiding voor België:

Veen Bosch & Keuning uitgevers nv, Antwerpen

Zomer 2000

'Judy, Judy!'

Roept iemand mij of verbeeld ik me dat? Ik pers mijn lippen stijf op elkaar en kijk omhoog naar de onderkant van de boot.

Viel ik, of werd ik geduwd?

Water zit in mijn oren en in mijn neus. Het bijt in mijn ogen, ik knipper, spartel en terwijl ik mijn armen uitstrek naar boven, trekken mijn volgelopen gympen me omlaag.

Niet inademen.

'Judy, Judy...'

Verbeeld ik het me, of is dat Femke die me roept? Dat moet wel. In mijn oren klinkt het als mijn grote zus. Het is in elk geval niet oom Daan of Jesse. Doodsbang kijk ik naar boven. Duizenden felle lichtjes drijven op het water.

Niet inademen en watertrappen. Ik moet watertrappen en me rustig naar boven laten drijven. Zoals ik dat heb geleerd op zwemles. Maar ik voel me zwaar en rond mijn kuiten is het koud. Iets omklemt mijn benen, schuurt langs mijn knieën en snijdt in mijn enkels. Ik trap en schop wild om me heen. Het water wordt troebel. Ik kan de lichtjes op het water niet meer zien. De onderkant van de boot is verdwenen.

Help! wil ik roepen. Maar ik houd mijn lippen op elkaar.

Adem inhouden. Vooral niet inademen.

Ik voel nu een plons vlak naast me. Is dat Femke? Nog een plons. Iemand springt in het water. Ik zie een schaduw. Zand voor mijn ogen. Ik knijp ze samen.

Help, Femke! Help, ik ben hier. Zie je me dan niet?

Lippen op elkaar, adem inhouden. Mijn hoofd barst bijna uit elkaar. Help me dan, ik ben hier, ik zit vast, help me dan. Iemand...

Niet inademen.

Ik voel een hand, en nog een. Au! De handen grijpen me bij mijn schouders. Mijn gympen laten niet los, mijn voeten knellen. De handen verliezen hun grip.

Help... o, eindelijk. Femke! Ik zie haar. Ze komt recht op me af. Ik zie haar opengesperde ogen en haar donkere haar dat als een sluier om haar gezicht uitwaaiert.

Maar... wat? Rondom Femke is alles rood. Zo rood als mijn lievelingstrui die ik altijd aanheb als we gaan zeilen. Behalve vandaag, vandaag is het veel te warm voor een trui.

Femke...?

Haar lippen zijn gezwollen, haar mond staat open en kleine luchtbelletjes borrelen naar buiten. Ze kijkt me aan. Haar blik is leeg. Komt dat door dat rood dat uit haar haren stroomt? Het gutst naar buiten. Is dat bloed? Ja, het is bloed.

Ik open mijn mond en begin te hoesten. Water loopt in mijn keel en vult mijn longen. Het rood voor mijn ogen lost langzaam op. De zwaarte verdwijnt, ik voel me licht. Zo licht als wanneer ik in slaap val. Een diepe slaap zonder adem.

Januari 2020

1

Als ik deze maand niet met Pepijn in Friesland was geweest, was de herinnering aan de dood van Femke waarschijnlijk nooit zo sterk naar boven gekomen. Het verwart me al dagen. Juist omdat ik dacht dat ik eroverheen was, dacht dat ik sterk genoeg zou zijn om zonder de spoken uit het verleden een weekend door te brengen in mijn oude vakantiehuis in Lemmer.

Het vakantiehuis waar wij vroeger met het gezin de zomers doorbrachten en waar mijn vader na de dood van mijn moeder nog maar zelden komt, is regelmatig onderwerp van gesprek tussen mijn vader en mij. Hoewel ik vind dat hij het huis moet verkopen en hij dat steeds verwerpt, komt die dwarsheid van hem mij nu heel goed uit. Want sinds ik iets met Pepijn heb, is het vakantiehuis een ideale plek voor mijn geheime liefde.

Terwijl ik hieraan denk als ik van de tandartspraktijk in Oud-Zuid via het Vondelpark langs de stroom toeristen op het Museumplein fiets, glijden mijn gedachten naar vanavond. Jasmijn zou boodschappen doen en ik heb beloofd te zullen koken voor het afscheidsetentje van huisgenoot Emma. Zij vertrekt morgen naar Hongkong, volgens Emma dé metropool

waar je als jonge, ambitieuze vrouw naartoe moet. Ze is net afgestudeerd in bedrijfskunde, spreekt Kantonees en noemt Hongkong de stad van de toekomst. Jasmijn wordt kinderarts en loopt coschappen. Ik werk als zelfstandig mondhygiënist.

Samen delen we een peperdure etage op driehoog in De Pijp; een wijk in het centrum van Amsterdam waar vroeger arbeiders woonden en nu rijke expats en toeristen het straatbeeld bepalen. Volgens mijn vader, die een flat heeft in Diemen, hebben we mazzel gehad met onze langgerekte etage. We hebben een voorkamer en een achterkamer die gesplitst worden door schuifdeuren en tegenover de keuken ligt mijn piepkleine kamertje. Het kijkt uit op de straatkant waar altijd rumoer is en waar de bel van de tram me 's morgens wekt.

Als Emma straks voor een jaar weggaat, verhuis ik naar haar kamer aan de achterkant. Ik kan me daar nu al op verheugen, op de ruimte en de stilte die alleen doorbroken wordt door het ruisen van de kastanjabomen. Emma heeft beloofd om de komende twee maanden haar deel van de huur nog op zich te nemen. Ze wil ervan verzekerd zijn dat ze nog woonruimte heeft als ze onverhoopt terugkomt. Iets wat Jasmijn en ik niet verwachten, maar ons voorlopig een zoektocht naar een geschikte huisgenoot bespaart.

Hoewel Jasmijn en ik geen dikke vriendinnen zijn, kunnen we het redelijk goed met elkaar vinden. We hebben beiden een medische achtergrond en kennen elkaar via een vriendje van Pepijn die ook tandarts is.

Pepijn, daar hij is weer, terug in mijn hoofd. Iedere minuut en seconde dat ik niet aan hem denk, lijkt een eeuwigheid. Al maanden zijn mijn voeten verstoken van de zwaartekracht, als een veertje in de wind beweeg ik me voort. Amper een jaar werk ik nu bij Pepijn in zijn tandartspraktijk en hoe ik ook mijn best

heb gedaan om weerstand te bieden tegen zijn charmes, het is me niet gelukt. Zodra ik hem zie, verlies ik mijn eetlust en nemen miljoenen misselijkmakende vlinders bezit van mijn maagstreek. Genadeloos en zonder pauzes dwarrelen ze daar-in rond.

Jasmijn weet van niets, maar Emma heeft een vermoeden dat ik verliefd ben. Ze heeft me al een paar keer plagerig gevraagd naar mijn scharrel en of hij knap is. Bijna had ik laatst mijn mond voorbijgepraat. Het werd toen laat en we hadden de nodige wijntjes op. Net op tijd kwam Jasmijn thuis en hield ik wijselijk mijn mond.

Daar ben ik goed in geworden. In het verzwijgen van dingen.

Automatisch glijden mijn gedachten weer terug naar Friesland en naar Femke, en als ik aan haar denk, moet ik ook aan haar vriendje Jesse denken. Haar grote liefde, zoals ze hem noemde. Misschien komt het door mijn eigen verliefdheid en het gevoel dat Pepijn mijn grote liefde is, dat de herinnering aan Jesse en aan die zomerdag op het water, zich opeens zo sterk aan me opdringt.

Heel lang was die dag weg uit mijn gedachten. Uit zelfbehoud heb ik het beeld ervan verdrongen. Het beeld van Femke die voor mijn ogen verdronk nadat Jesse haar tevergeefs had geprobeerd te redden. Tenminste, dat is mij altijd verteld. Door mijn ouders, die het weer hadden van oom Daan en tante Lieke, en niet te vergeten door Jesse zelf. Terwijl hun verhaal in mijn beleving onwaar was. Maar wie gelooft er nou een meisje van negen?

Niemand.

'Jasmijn, hé! Hoor je me? Jasmijn!'

Vanaf de overloop op de tweede etage staat Emma te gillen. Ze roept dat haar rolkoffer naar boven moet en dat ze de draai in het smalle trapgat niet kan maken. Er klinken doffe dreunen tegen de muur en daarna wordt het even stil. Beneden gaat er een deur open. Jasmijn loopt de keuken uit en opent de deur naar het trappenhuis. De benedenbuurvrouw roept naar boven of het wat zachter kan. Emma roept iets terug. De deur bij de buurvrouw knalt dicht. Hoge uitschieters van Emma's lach volgen en opnieuw stoot er iets tegen de muur. Nog meer gebonk en gekraak van traptreden die doordringen naar boven. Emma hikt dat ze niet meer bijkomt, dat ze in haar broek piest als Jasmijn niet snel dat onding van haar overneemt. Ik hoor Jasmijn mopperen.

Het is logisch dat Emma om de hulp van Jasmijn vraagt. Qua uiterlijk lijken die twee uit een ander hout gesneden dan ik. Beiden zijn boomlang, gespierd en sterk. Ik ben bijna even lang, maar ik oog breekbaar. Mijn voorkomen leidt vaak tot meewarige blikken die soms zelfs gepaard gaan met de brutale vraag of ik anorexia heb. Ondanks mijn niet te stillen hon-

ger blijf ik graatmager en weet ik niet beter dan dat ik als kind al dun was. Ik heb geleerd met deze imperfectie te leven. Sterker nog, op een moment als dit – waarop ik niet zonder gevaar rolkoffers naar boven moet sjouwen – maak ik graag gebruik van mijn fragiliteit.

Ik open de oven. Met een handdoek trek ik de bakplaat naar me toe en schuif met een spatel de groenten en de vis door elkaar. Een mediterrane geur van limoen, dille en knoflook verspreidt zich onmiddellijk door de kleine ruimte. Tevreden schuif ik de plaat weer terug en pak drie borden van de plank boven het aanrecht.

Voor de deur op de gang beginnen Emma en Jasmijn te kibbelen. Hun stemmen klinken boven het gestommel uit. Vanuit mijn ooghoek zie ik hoe ze een zware koffer het halletje induwen. Ik loop ernaartoe en net op dat moment klinkt een ping uit mijn kontzak van een binnenkomend appje.

‘Judy, op mijn laatste avond hier gaan we niet appen, hè?’ roept Emma boos. Haar stem is hees van het schreeuwen en het lachen. Ze stapt om de koffer en gaat vlak voor me staan. Ik kijk in haar diepblauwe ogen en zie geen spootje echte kwaadheid. Emma krijgt iedereen klein met haar spottende houding. Ik heb me altijd afgevraagd hoe ze dat toch doet. Had ik maar een fractie van die flair, dan had ik misschien... Ik haal mijn telefoon tevoorschijn.

Het appje komt van Pepijn.

Wil je nooit meer van die strakke truitjes dragen? Het leidt me ontzettend af.

Een warme gloed trekt door mijn lichaam. Met trillende duimen tik ik een antwoord. Om me heen wordt gezocht. Emma

haalt met veel kabaal het bestek uit de keukenla en stoot me zo hardhandig aan dat ik bijna de telefoon uit mijn hand laat vallen. Ik kijk verstoord op, vrijwel tegelijk trekt de ping van een nieuw appje mijn aandacht.

‘Wat vind je van mijn koffer?’ tettert Emma in mijn oor.

Ze werpt een blik op mijn telefoon. Emma is een pestkop. Ze doet me vaak aan Femke denken, altijd uitdagen, altijd net iets verder gaan zonder daarvan de gevolgen te overzien. Niet aan denken nu, dat was toen. Jasmijn vraagt aan Emma of er geen groter exemplaar was. Ik draai me weg van de twee. Snuivend stapt Emma om me heen. Ze pakt de borden, legt het bestek erop en gaat ermee naar de voorkamer.

‘Ik neem het maximum aan kleren mee,’ verdedigt Emma zich. ‘Je denkt toch niet dat die Chinezen iets in mijn lengte-maat hebben, laat staan pumps in maat 42 verkopen.’

Jasmijn grinnikt. Emma schatert. Mijn telefoon zwijgt, Pepijn is niet langer online.

Ik stop het toestel terug in mijn zak en volg Jasmijn naar de voorkamer. Ik kijk naar haar mooie, sterke vrouwenlichaam. Stevige kont in een spijkerbroek, ronde heupen, smalle taille en volle borsten. Ik moet denken aan Pepijns opmerking over mijn strakke truitje en vraag me af of het waar is dat hij opgewonden raakt van mijn kinderlijke A-cup. Mijn kleine borsten waar nauwelijks een bh omheen sluit maar waar Pepijn van zegt te houden. Dromerig blijf ik in de deuropening staan. Kijkend naar Emma, haar mond staat op een kiertje. Vol precisie dekt ze de tafel. Haar onbezonnen levenslust zullen we hier in huis gaan missen. Het zal anders worden zonder haar, stil, saai en gespannen, verwacht ik. Zoals het bij mij thuis was na Femkes dood...

Stoppen nu! maan ik mezelf.

‘Het begint,’ zegt Jasmijn.

Ze haalt me uit mijn gepeins en zet de tv aan. Stemgeluid vult de kamer. Nu Emma naar Hongkong vertrekt kijken we met regelmaat naar het nieuws. Verontrustend nieuws omdat er in China een nieuw en gevaarlijk griepvirus de kop heeft opgestoken. Afwezig staar ik naar de tv. Denkend aan dat laatste appje van Pepijn, kan ik me niet druk maken over griepvirussen. Het enige wat mij bezighoudt is de gedachte aan het komende weekend, als hij naar Friesland komt. Zal ik hem dan over Femke vertellen? Over haar mysterieuze dood en wat de gevolgen daarvan voor mij waren?

‘Toe, Judy, stel je niet aan, Hongkong is een moderne wereldstad,’ zegt Emma als we voor de tweede maal ons bord vullen en ik me hardop afvraag hoe snel het virus zich zal verspreiden.

Jasmijn trekt nog een fles wijn open.

‘Wuhan ligt op het platteland, daar nemen ze het op de vismarkt niet zo nauw met hygiëne. Heus, wees niet bang, dat griepje waait wel over, dat komt echt niet naar Nederland als je daar soms bang voor bent,’ herhaalt Emma. Ze neemt een hap.

Ik kijk naar Jasmijn die zwijgt en ik vraag me af hoe zij als toekomstige arts hierover denkt. Ik veronderstel dat ze de avond niet wil verpesten voor Emma met doemgedachten en daarom forceer ik een glimlach om geen spelbreker te zijn. De wijn helpt daarbij, en niet veel later hebben we het over kleding, mannen, wel of geen tattoo en de eeuwige vraag waar we nou het meest gelukkig van worden: geld of de liefde?

‘Beide,’ zegt Emma resoluut. Ze zakt aangeschoten achterover in haar stoel. ‘Doe mij maar een lekkere vent met een dikke portemonnee.’

Ik lach schaaпachtig naar Jasmijn die opmerkt dat haar ei-

gen portemonnee ook goedgevuld moet zijn.

‘Feminist!’ sneert Emma.

‘Moet jij zeggen, mevrouw de manager met een stel van die schattige Chineesjes onder je,’ snauwt Jasmijn. Ze veert op en alsof ze ineens een ingeving krijgt steekt ze van wal. ‘Maar dát is het natuurlijk, dáárom ga je naar Hongkong...’

Ik trek mijn wenkbrauwen op. De immer zo serieuze Jasmijn gooit haar hoofd in haar nek en schudt haar haren los. Ze likt langs haar lippen, spreidt haar benen en maakt een gebaar alsof ze tergend traag een rok omhoogschuift.

‘Kom maar onder mijn kokerrokje,’ zegt ze hitsig.

Emma neemt een slok wijn en begint te lachen.

‘Toe maar, toe maar, ga door,’ kermt Jasmijn. Ze sluit haar ogen en opent haar mond.

Emma schatert. Ik lach een beetje mee en werp ondertussen een blik op het display van mijn telefoon waar gelukkig weer een appje van Pepijn op verschijnt.

Kan niet wachten tot vrijdag, morgen na het werk?

Mijn duimen tikken snel een antwoord.

Goed plan, waar?

Ik denk aan een borrel in mijn lievelingskroeg, daarna een etentje bij kaarslicht en als afsluiter een romantische suite van het Amstel Hotel. Pepijn kan het zich met gemak veroorloven. In tegenstelling tot mijn fantasie noemt Pepijn een plek in ons magazijn waar de gebitsprothesen liggen en herinnert hij me aan de eerste keer dat we het daar stiekem deden. We waren zo opgewonden dat we een van de tandartsassistentes niet hoor-

den binnenkomen. Bijna had ze ons betrappt.

‘Die glimlach en die blik, Judy, vertel, wie is hij? Ik wil een naam horen!’

Emma trommelt met haar vingers op tafel. Haar stem klinkt donker en dreigend. Ze maakt zich lang en strekt zich uit over de tafel, reikend naar mijn hand waarin de telefoon ligt.

Ik schrik op van haar directheid en kijk naar Jasmijn die me onderzoekend en met een lodderige blik aanstaart. Om haar lippen speelt een triomfantelijk en ontspannen lachje.

De zoete roes van alcohol draagt eraan bij dat we ons bij elkaar op ons gemak voelen. Drie jonge vrouwen in de bloei van hun leven met mooie toekomstperspectieven. De een gaat naar Hongkong, de ander wordt specialist in een ziekenhuis en ik... ik ben een gelukkige vrouw met een prachtbaan en een prachtman als Pepijn.

Ik leg mijn telefoon op tafel, ik nip van mijn wijn en adem ontspannen uit. Alle twijfel laat ik varen nu ik me zo geborgen voel bij mijn huisgenoten.

‘Nou vooruit dan,’ zeg ik. ‘Omdat je zo aandringt, Em.’

De atmosfeer in de kamer lijkt elektrisch geladen als ik na een korte stilte mijn keel schraap. Eindelijk mijn geluk te kunnen delen en die ene naam die al maanden op mijn lippen brandt hardop te kunnen uitspreken: het voelt als een verlossing.

‘Pepijn,’ herhaal ik zacht nadat ik zijn naam genoemd heb. ‘Hij heet Pepijn.’

In de stilte die valt krijg ik meteen spijt van mijn onbezonnen daad. Want aangeschoten of niet, Jasmijn zit meteen recht op in haar stoel. Ik vang haar priemende blik.

‘Pepijn?’ sneert ze.

Ik slik en knik en durf me nauwelijks te bewegen. Emma kijkt me met grote ogen aan.

‘Nee, Judy, shit! Toch niet dé Pepijn? Pepijn Bussemaker? De man van Suus, de vader van Milou en Saartje?’ zegt ze.

Ik word wakker met een stekende hoofdpijn. Buiten is het nog donker, een vuilniswagen trekt op onder mijn raam. Twee mannenstemmen, een diepe bas en een snerpende bariton, praten op ruzieachtige toon. Een autodeur klapt dicht, een motor wordt gestart. In de verte klinkt de bel van de tram.

Traag draai ik me op mijn zij. Met moeite open ik mijn ogen. Ik zie op mijn wekker dat het iets over halfzeven is. Kreunend sluit ik weer mijn ogen, over tien minuten moet ik opstaan. Douchen, aankleden, koffie, twee crackers, tas inpakken en daarna op de fiets naar de praktijk. Ik trek het dekbed over mijn hoofd als ik Jasmijn en Emma in de keuken hoor rommelen. Ik vang het geluid op van serviesgoed en hoor Emma zeggen dat het een chaos is op Schiphol. Wat Jasmijn mompelt kan ik niet verstaan. Haar woorden gaan verloren in het kabaal van de koffiemachine. Ik schat dat Emma koffiezet en Jasmijn de vaatwasser inruimt.

Ik denk terug aan gisteravond, aan ons afscheidsetentje, dat zo leuk begon en zo waardeloos eindigde. Na mijn ontboezeming over Pepijn liep het compleet uit de hand. Hoe kan ik Jasmijn nog onder ogen komen na alles wat ze nu weet? Het was

ontzettend stom van me om te denken dat Jasmijn het overspel van Pepijn zou goedkeuren. Pepijn, de man van haar beste vriendin Suus, die in het geniep neukt met huisgenoot Judy met wie ze toch al geen warme banden heeft. Pepijn, lieve en charmante Pepijn die in ieders ogen de ideale echtgenoot en vader van twee schattige koters is. Verdomme ook, waarom moet ik per se op een getrouwde man vallen? Vanaf dag één weet ik dat hij Suus heeft. Suus en die schattige Milou en Saartje. Bleh!

Het alarm van de wekker trekt me uit bed. Ik sta op en voel meteen de drank van gisteravond opspelen. Draaierig en onvast open ik de deur naar het smalle halletje en sta meteen oog in oog met Emma.

‘Morgen, Judy, goed geslapen?’

Ik schud mijn hoofd en ril van de laminaatvloer die ijskoud aanvoelt onder mijn blote voeten. Ik kijk langs Emma naar de keuken waar Jasmijn gebukt voor de afwasmachine staat. Terwijl ik zo snel mogelijk en zonder confrontaties in de badkamer wil verdwijnen, ontnemt Emma me de doorgang naar de deur.

‘Dat stomme coronavirus,’ zegt ze wijzend op haar telefoon. ‘Als ik in Hongkong aankom word ik meteen getest op koorts. Straks moet ik nog in quarantaine, dat geloof je toch niet?’

‘Heftig,’ zeg ik. ‘Quarantaine?’ Het woord roept associaties bij me op met zielige Spaanse zwerfhonden. Meegenomen door vakantiegangers worden ze bij aankomst op Schiphol meteen apart gezet.

Emma zucht, ze stopt haar telefoon weg en haalt haar jas van de kapstok. Als ze haar rugzak om haar schouders heeft geslagen, kijkt ze op haar horloge.

‘Oké, meiden, ik ga,’ zegt ze. Haar gezicht staat ernstig, haar

onbevangen enthousiasme dat doorgaans haar leven bepaalt, lijkt te hebben ingeboet door het nieuws uit China.

Jasmijn voegt zich bij ons. Ik kijk haar bewust niet aan als ze Emma omhelst.

‘Pas je goed op?’ zegt Jasmijn. Ze klinkt schor en geëmotioneerd.

Ik voel me ongemakkelijk en als Emma zich losmaakt uit de omhelzing met Jasmijn, wendt ze zich tot mij.

‘Lieve Judy, stoute meid om andermans man in te pikken,’ zegt ze op haar eigen speelse manier. ‘Maak er maar snel een eind aan, jij vindt wel een geschiktere man.’ Ze slaat haar arm om me heen en trekt me naar zich toe. Mijn gezicht verdwijnt in haar lange haar dat nog vochtig is van de douche. Ik ruik de geur van kokos en amandelen en voel de stof van haar ruwe parka langs mijn wang schuren.

De opmerking over Pepijn steekt me. Waarom kan ze niet gewoon afscheid van me nemen zonder zo’n waardeoordeel. Onwillekeurig vergelijk ik haar weer met Femke en de manier waarop mijn grote zus mij altijd behandelde. Een kille woede neemt bezit van me, waardoor ik verkrampt en niet meer in staat ben om me over dat gevoel heen te zetten.

‘Jasmijn, ik bel zodra ik in Hongkong ben,’ zegt Emma.

‘Hou je taai,’ antwoordt Jasmijn.

Ik slik. Zoekend naar de juiste woorden kan ik alleen maar stom glimlachen. Jasmijn opent de voordeur en als ik Emma hoor weglopen, voel ik een zekere opluchting door me heen gaan. Haastig stap ik de badkamer binnen. Ik schuif het nachthemd over mijn hoofd en kijk in de spiegel naar mijn naaktheid. Pepijn houdt van mijn lichaam. Dat mag ik niet vergeten. Dit is mijn tijd en ik doe wat ik wil. Ik heb in mijn leven genoeg tegenslag gehad. Pepijn maakt me gelukkig, een leven